

Paavo Mattila
7.7.2020

Koronatartuntojen torjunta rakennustyömailla – yhteenveto ohjeistuksista

1. Omaehtoinen karanteeni ja työmaalla työskentely

Suomeen saapuvien ulkomaisten työntekijöiden tulee noudattaa 14 vuorokauden ajan omaehtoista karanteenia. 15.6.2020 lukien tämä velvoite ei koske Viron, Latvian, Liettuan, Norjan, Tanskan ja Islannin kautta Suomeen saapuvia ulkomaisia työntekijöitä.

Omaehtoisella 14 päivän karanteenilla tarkoitetaan kaikkien tarpeettomien lähikontaktien välttämistä. Omaehtoisessa karanteenissa sallitaan liikkuminen työpaikan ja asuinpaikan välillä sekä muu välttämätön liikkuminen.

Omaehtoinen karanteeni ei estä työskentelyä heti Suomeen saapumisen jälkeen. Työskentelyn edellytyksenä kuitenkin on, että jokainen työntekijä noudattaa koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi annettuja viranomaisohjeita hyvistä hygieniakäytännöistä, turvaetäisyyksistä ja fyysisten kontaktien välttämisestä.

Jokaisen työntekijän tulee itse sitoutua omaehtoisen karanteenin noudattamiseen. Yhteisellä rakennustyömaalla työnantajan, työn tilaajan ja pääurakoitsijan tulee järjestää työnteke ja muut työhön liittyvät seikat siten, että omaehtoista karanteenia voidaan noudattaa. Ainakin seuraavat asiat on huomioitava:

Matkustaminen

Tarpeettomia lähikontakteja tulee välttää maahan saavuttaessa sekä päivittäisessä työmatkaliikenteessä, eikä julkisia kulkuneuvoja tule käyttää. Työnantajien tulee yhteistyössä tilaajien kanssa huolehtia ulkomailta saapuvien työntekijöiden turvallisesta kulkemisesta työmaan ja majoituspaikan välillä.

Majoitus

Määräys omaehtoisesta 14 vuorokauden karanteenista voi vaikuttaa myös ulkomaisten työntekijöiden majoituksen järjestämiseen. Työnantajalla on pääsääntöisesti velvollisuus majoituksen järjestämiseen työkomennuksen aikana. Tällöin työnantajan tulee huolehtia siitä, että mahdollisuus turvalliseen asumiseen järjestetään eikä majoitusolosuhteista aiheudu tarpeettomia riskejä viruksen leviämiseksi.

Työmaiden työjärjestelyt

Omaehtoinen karanteeni tulee huomioida myös työmaiden työjärjestelyissä. Pääurakoitsijan ja tilaajan on yhdessä työnantajan kanssa arvioitava maahan saapuvien työntekijöiden työskentelyn aiheuttamat riskitekijät viruksen leviämisen osalta ja järjesteltävä työtehtävät tarvittaessa siten, että varmistetaan ulkomaisten työntekijöiden sekä muiden työmaan työntekijöiden turvallinen työskentely.

Huomioitava seikkoja voivat olla esimerkiksi

- Työskentelyalueiden jakaminen ja rajaaminen
 - Työskentely työmaalla tulee toteuttaa siten, että omaehtoista karanteenia noudattavien työntekijöiden kanssa samassa tilassa ei pääsääntöisesti työskentele muita työntekijöitä.
 - Mikäli työtä tehdään samassa tilassa, tulee huolehtia riittävän turvaetäisyyden säilyttämisestä.
- Työmaan kulkureittien järjestäminen
 - Työmaan sisäinen liikkuminen on suunniteltava siten, että omaehtoisessa karanteenissa olevat käyttävät mahdollisimman paljon omia kulkureittejä.
 - Mikäli kulkureittejä ei voida eriyttää, tulee huolehtia liikkumisen ajallisesta porrastamisesta.
- Sosiaalitilojen käyttö
 - Omaehtoisessa karanteenissa oleville työntekijöille tulisi osoittaa omat taukotilat ja wc:t.
 - Mikäli omia sosiaaliloja ei voida osoittaa tai olemassa olevia osastoida, tulee huolehtia taukojen riittävästä porrastamisesta.

2. Suojautuminen ja työskentely työmailla koronaepidemian aikana

Turvallisen työskentelyn varmistamiseksi on välttämätöntä, että työmaille laaditaan varautumissuunnitelma, jonka avulla ennaltaehkäistään ja rajoitetaan viruksen leviämistä. Tavoite on minimoida koronavirukselle altistumista.

Varautumissuunnitelma toimii työmaan toimintaohjeena ja osana työmaan VnA 205/2009 10 §:n mukaista turvallisuussuunnittelua. Suunnitelmasta tiedotetaan rakennuttajalle, joka ottaa sen osaksi turvallisuusasiakirjaa. Pääurakoitsijan tulee antaa kaikille työmaan urakoitsijoille ja tavarantoimittajille varautumiseen liittyvät tiedot perehdytyksen yhteydessä ja työmaan jatkuvan tiedotuksen kautta.

Varautumissuunnitelma ja siihen liittyvä ohjeistus laaditaan yhteistyössä työmaan ja yrityksen työsuojelupäällikön ja -valtuutetun kanssa.

Osana varautumissuunnitelmaa tulee tehdä riskienarviointi todennäköisimmän tartuntavaaran sisältävistä töistä sekä työmaan muista toiminnoista, kuten kokouskäytännöistä, sosiaali- ja taukotilojen käytöstä sekä työn aloitus- ja lopetusajoista.

Arvioinnin yhteydessä esitetään koronaturvallisuuden varmistustoimenpiteet tartuntariskien minimoimiseksi (LIITE 1).

Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siitä on tiedotettava kaikkia asianosaisia vähintään perehdytyksessä sekä aloitus- ja viikkopalavereissa. Lisäksi se tulee sisällyttää urakoitsijoiden tehtävä- ja turvallisuussuunnittelun lähtötietoihin. Työntekijöitä tulee opastaa työmaakohtaisessa perehdytyksessä koronaepidemian vuoksi noudatettavista erityismääräyksistä, niiden töiden kuin työmaan muidenkin toimintojen osalta.

Toimintatapojen noudattamista tulee valvoa päivittäisjohtamisessa sekä työmaan viikkotarkastuksissa.

Varautumissuunnitelmassa esitetään työmaakohtaisesti vähintään seuraavat asiat ja miten niihin on konkreettisesti varauduttu:

1. Sairaana ei saa tulla töihin

- Tämän informaation varmistaminen kaikille työmaan työntekijöille ja muille siellä asioiville osapuolille
 - Pääurakoitsijan tulee myös huolehtia siitä, että sen tiedossa olevia koronavirukselle altistuneita työntekijöitä ei päästetä palaamaan työmaalle eikä myöskään yrityksen muille työmaille

2. Siivous- ja hygieniataso on varmistettava poikkeusajan edellyttämälle tasolle

- Siivouksen tehostaminen, pesu- ja hygieniatarvikkeiden saatavuus ja riittävyys
- Tietoisuuden varmistaminen perehdyttämällä ja opastauilla

3. Lähikontaktien minimoiminen

- Töiden järjestely
- Kokouskäytännöt ja etätyö
- Yhteistilojen käyttö, töiden aloitus- ja lopetusaikojen sekä taukojen porrastaminen
- Komennus- ja matkatöissä olevien majoitukseen liittyvät seikat: työnantajan tulee huomioida koronan aiheuttamat rajoitukset asumisjärjestelyjen osalta

4. Koronavirustartunta työmaalla

- Menettelyohjeet on käytävä etukäteen läpi pääurakoitsijan oman työterveyshuollon asiantuntijoiden kanssa, jotta koronaepäilyn tai -tartunnan ilmetessä osataan toimia oikein
- Kun työmaalle on tullut tieto oman tai aliurakoitsijan tai muun työmaalla oleskelleen henkilön koronavirustestiin lähettämisestä tai positiivisesta tuloksesta, tulee viipymättä käynnistää altistumisketjun selvittäminen
 - LIITE 2: Korona-altistumisketjun selvittäminen
 - Lomaketta täydennetään selvityksen edetessä
- Työmaan tartuntatilanteeseen perustuva riskien arviointi on lähtötieto päätökselle tarvittavista toimenpiteistä, joita voivat olla 1) työmaan jatkaminen, 2) osittainen jatkaminen tai 3) sulkeminen kokonaan

5. Tiedonantovelvollisuus koronatartuntatapauksessa

Kaikessa tiedottamisessa on huomioitava, että terveydentilaa koskevat tiedot (oireet, tartunta ja testaukset) ovat tietosuojalain nojalla luottamuksellisia tietoja, joiden käsittelyyn tarvitaan aina asianosaisen suostumus.

- Pääurakoitsijan velvollisuutena on viipymättä tiedottaa työmaalla ilmenneestä koronavirustartunnasta kaikille työmaalla toimiville (työmaahenkilöstö, tavarantoimitajat ym.)
- Aliurakoitsijan tulee välittömästi ilmoittaa pääurakoitsijalle, mikäli työmaalla työskentelevä työntekijä on saanut koronavirustartunnan tai altistunut virustartunnalle; sama velvollisuus koskee myös vuokratyön teettäjiä vuokratyövoiman osalta
- Pääurakoitsijan tulee tiedottaa kaikille työmaalla toimiville tahoille siitä, miten heidän tulee toimia työnantajana koronavirustartunnan tilanteissa. Tieto pitää antaa ymmärrettävällä tavalla erityisesti siitä, miten tulee toimia mahdollisissa eristämistä- tai karanteenitilanteissa.

LIITE 2: Korona-altistumisketjun selvittäminen -lomake

Menettelyohjeet tulee käydä läpi oman työterveyshuollon asiantuntijoiden kanssa, jotta koronaepäilyn tai -tartunnan ilmetessä osataan toimia oikein.

HUOM! Terveystiedot (kuten oireet, tartunta ja testaaminen) ovat tietosuojalain nojalla luottamuksellisia ja niiden käsittelyyn tarvitaan aina asianosaisen suostumus. Tietoja on käsiteltävä luottamuksellisina kaikissa tilanteissa. Luottamuksellisuus huomioiden, työmaan koko henkilökuntaa on välittömästi informoitava sairastumistapauksesta.

Kun työmaalle tulee tieto oman tai aliurakoitsijan työntekijän tai muun työmaalla oleskelleen henkilön koronavirustestiin lähettämisestä tai positiivisesta tuloksesta, selvitetään tätä lomaketta hyödyntäen muiden työmaalla oleskelleiden altistumisriskit. Lomaketta täydennetään selvityksen edetessä.

Koronatestissä todettu positiivinen tulos käynnistää työmaalla varautumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet, kuten erityissiivouksen, henkilöstön tiedottamisen ja riskinarvioinnin mahdollisen päivittämisen. **Työmaalta lähetetään viipymättä sähköpostitse selvitys oman yrityksen kontaktihenkilölle sekä työsuojelupäällikölle.**

Tämä dokumentti täytetään jokaisesta työmaan koronaepäilystä ja sairastumistapauksesta.

1. Taustatiedot

Työmaan nimi ja numero	
Työpäällikkö	
Vastaavamestari	
Koronayhteyshenkilö	
Kokonaisvahvuus	
Omat työntekijät	
Aliurakoitsijat	
Muut henkilöt	
Muuta huomioitavaa / lisätietoja	

2. Koronatestaukseen ohjatun / positiivisen testituloksen saaneen tiedot

Ammattinimike	
Työnantaja	
Testin lähetepäivämäärä	
Oireiden alkamispäivä	
Viimeinen työskentelypäivä työmaalla ja kotiinlähtöaika	
Koronatestin ottopäivämäärä	
Koronatestin tulospäivämäärä	
Koronatestin tulos (pos./neg.)	
Positiivisen tuloksen vuoksi määrätty eristys-/karanteeni-aika	

3. Selvitys testiin lähetetyn / positiiviseksi todetun lähikontakteista työssä, kahvi- ja ruokataukojen aikana tai muissa yhteyksissä

- Selvitys aloitetaan välittömästi, kun tieto koronavirustestiin lähettämisestä tai positiivisesta tuloksesta saadaan. Tiedot kirjataan tähän lomakkeeseen.
- Selvityksen tekevät yhdessä testiin lähetetty / positiiviseksi todettu ja hänen esimiehensä.
- Aliurakoitsijan osalta selvitykseen osallistuu myös päätoteuttajan edustaja.
- Positiivisesta koronatestistä ensimmäinen yhteydenotto tulee testin tehneeltä taholta.
- Seuraavaksi tehdään alustava selvitys testatun henkilön lähikontakteista ja tiedot ilmoitetaan kotikunnan tartuntatautilääkärille.
- Yleinen käytäntö on, että tartuntatautilääkäri tai hänen edustajansa ottaa yhteyttä positiivisen testituloksen saaneeseen henkilöön muutaman vuorokauden sisällä lähikontaktien selvittämiseksi tarkemmin (kontaktit sekä työssä että vapaa-ajalla) ja antaa viralliset eristys-/karanteenimääräykset.

Lähikontaktissa altistumisen arviointikriteerit:

- Arviointi tehdään niistä työpaikan lähikontakteista, jotka henkilöllä on ollut oireiden alkamispäivänä ja sitä edeltävänä päivänä.
- Lähikontakteja ovat myös kimppakyyti- ja yhteismajoituskontaktit.
- Viranomaisohjeistuksen mukaan lähikontaktiksi lasketaan myös yli 15 minuutin oleskelu kahden metrin etäisyydellä sairastuneesta sekä pidempiaikainen työskentely rajatussa tilassa, jossa henkilöt liikkuvat ja kohtaavat toisiaan useasti päivän aikana.

Lähikontaktikriteerit täyttäneiden tiedot:

Nimi, puhelinnumero ja työnantaja	Onko ohjattu ”työnantaja-karanteeniin” testitulosta odottaessa? Jos on, kirjaa ajanjakso	Onko ohjattu terveystietomaisen määräämään karanteeniin? Jos on, kirjaa ajanjakso

- **Tämän selvityksen perusteella työntekijä antaa tartuntatautilääkärille tiedot omista lähikontakteistaan työssä (henkilön nimi ja työnantaja).**
- Kun koronatestistä tulee positiivinen tulos, lähikontakteiksi tunnistetuille henkilöille kerrotaan mahdollisesta altistumisesta. Lisäksi häntä informoidaan oman kunnan tartuntatautilääkärin todennäköisestä yhteydenotosta muutaman vuorokauden sisällä. Viralliset eristys- ja karanteenipäätökset tekee aina tartuntatautilääkäri.
- Altistuneiden nimeäminen ei ole luottamuksellinen terveystieto, koska sitä tarvitaan altistuneen oman tai muiden henkilöiden turvallisuuden varmistamiseksi. Kaikkea henkilöperusteista tietoa tulee kuitenkin aina käsitellä ensisijaisesti vain niiden henkilöiden kanssa, joille se tehtäviensä vuoksi on välttämätöntä.

4. Työmaan aiemmat todennetut koronatartunnat

Positiivisen testin pvm.	Ammattinimike / työnantaja	Viimeisin työpäivä työmaalla	Sairauspoissaoloaika

5. Tiedottaminen työmaan henkilöstölle

Koronaepäilystä ja todennetusta koronatartunnasta informoidaan koko työmaan henkilöstöä, aliurakoitsijat mukaan lukien, kuitenkin nimeämättä tai muutoin yksilöimättä henkilöä. Aliurakoitsijoita muistutetaan heidän veloitteistaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin työnantajina koronavirustartunnan tai -altistuksen vuoksi.

Tärkeintä on selkeästi ilmoittaa, mihin toimenpiteisiin työmaalla on ryhdytty altistumisriskien seurauksena. Henkilöstölle kerrotaan myös lähikontaktien altistusketjujen selvittämisestä sekä painotetaan selvityksessä mahdollisesti ilmenevien tietojen luottamuksellisuutta. Vaikka sairastuneen nimi kävisi ilmi, sitä ei saa henkilötietolain nojalla kertoa eteenpäin.

Päivämäärä, jolloin tiedotettu	Osallistujat

6. Riskinarviointi työmaan toiminnan edellytyksistä

Työmaan tulee arvioida toiminnan jatkamisen edellytykset välittömästi ensimmäisen sairaustapauksen jälkeen terveys- ja turvallisuusriskien perusteella.

Sairastuneiden ja karanteeniin määrättyjen henkilöiden myötä työmaan henkilöstömäärä voi alentua siinä määrin, että se vaikuttaa töiden jatkamiseen. Vaikutukset työmaan henkilöresursseihin arvioidaan uudelleen jokaisen koronatapauksen ja siitä mahdollisesti aiheutuvien karanteenien pohjalta. Riittävä työnjohtoresurssi on kriittinen työmaan turvallisen toiminnan kannalta. Työmaan jatkamisen edellytykset arvioidaan työmaan resurssien ja tartuntatilanteen perusteella.

Lisätietoja ja apua:

Kontaktihenkilö

puhelinnumero ja sähköposti